

**AKRAN
ZORBALIĞI
VELİ
SUNUSU**

ZORBALIK

Güç kullanarak, korkutarak, tehdit veya zorlama ile başkaları üzerinde baskı ve üstünlük kurmak anlamına gelir. Bu davranışlar sıklıkla tekrarlanıp alışkanlık haline geldiğinde zorbalık olarak adlandırılmalıdır.

ZORBA; zorbalık davranışı yapan kişiyi tanımlar.

Zorbaların zorbalık yaptığı kişilere ise **MAĞDUR** denir.

AKRAN ZORBALIĞI

Güçlü durumdaki bir öğrencinin, kendi kazancı veya keyfi için, daha güçsüz olanlara karşı sıkıntı vermek niyeti ile fiziksel, duygusal, sosyal ya da sözel olarak tekrarlayan saldırılarıdır.

Bir ya da birden fazla öğrencinin bir başka öğrenciye (mağdura) sürekli olarak olumsuz eylemlerde bulunmasıdır.

Örnekler

- Hakan sınıf arkadaşı Ali'ye sürekli 'şişko' diyerek dalga geçmektedir. Ali bu duruma ağlayarak tepki verse bile Hakan bu davranışına devam etmektedir.

- Ayşe, Aslı ve Nazlı, sınıf arkadaşları Fatma'yı okul dönemi başladığından beri oyuna almamakta ve dışlamaktadır.

- Mehmet kendisinden daha çelimsiz olan Can'ı sürekli itmektedir. Can yere düştüğünde ise ona gülmektedir.

ZORBALIK

Doğrudan Zorba Davranış

Yumruklama, dürtme, itme, vurma bağırma, ısırma, tükürme, küfür ya da hakaret etme, tehdit etme, utanç verici veya zalimce şakalar yapma, din, sosyal imkansızlıklar, maddi durum ya da sosyal statüyle alay etme, şaka yapma vb.

Dolaylı Zorba Davranış

Reddetme, kabul etmeme, şantaj, nefret dolu bakma, küfür içeren el kol hareketleri yapma, hakaret edici ya da küçük düşürücü notlar yazma, zarar verici söylenti ya da dedikodu yayma, kendi çıkarları için arkadaşlarını kullanma, Web sitelerinde karalayıcı yazılar yazma, yokmuş gibi davranma, gruptan dışlama vb.

Zorbalığın Türleri

Fiziksel Zorbalık Özellikle bedensel bakımdan güçlü olanların güçsüzlere kasıtlı ve devamlı şekilde fiziksel temas yoluyla zarar verdiği, onların canını yaktığı durumları tanımlar.

- Tekme-tokat atma
- Yumruklama
- Tükürme
- Saç ya da kulak çekme

Sözel Zorbalık Kişinin duygularını inciten sözcüklerle ya da hareketlerle kişiye sözel olarak zarar vermektir.

- Alay etme
- Küfür etme
- Kötü isim veya isimler takma
- Küçük düşürücü, rencide edici sözler söyleme
- Kişinin kendisine veya ailesine hakaret etme

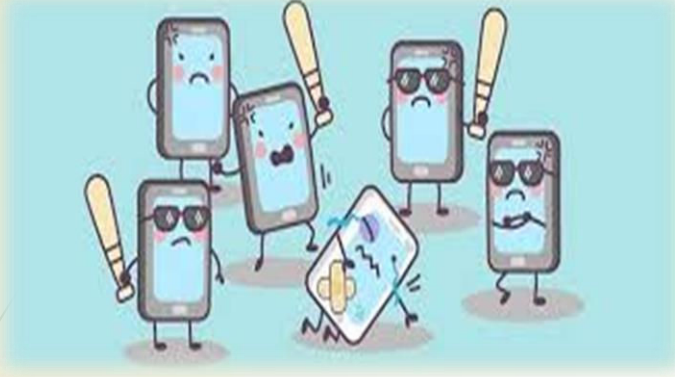
Duygusal Zorbalık Kişinin sosyal konumuna, ilişkilerine ve ait olma duygusuna zarar verme yoluyla gerçekleştirilir.

- Gruptan dışlama
- Küçük düşürme
- Herhangi bir ayırım uygulama.

Cinsel Zorbalık Bir kişinin, diğer bir kişiyi kendi cinsel gereksinim ya da isteklerin doyumu için cinsel nesne olarak kullanması ya da kullanılmasına göz yumulmasıdır.

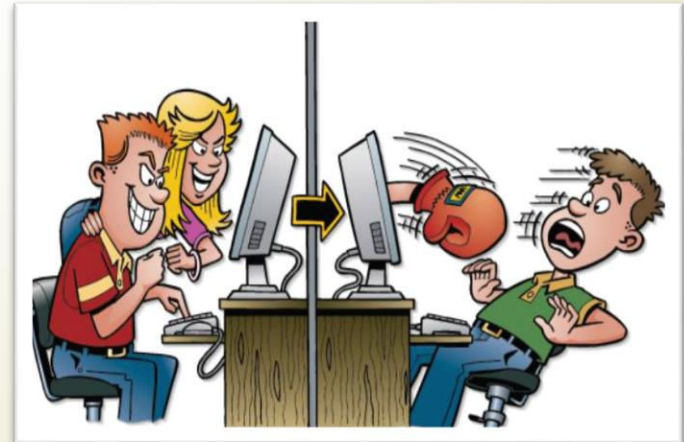
- Cinsel taciz
- Cinsellik içeren sözler
- Elle, gözle sarkıntılık

Siber Zorbalık

Başka bir kişiyi taciz ya da tehdit etmek, utandırmak veya hedef almak için teknolojik platformların kullanımınıdır. Siber zorbalık tanımı gereği genç insanlar arasında gerçekleşir. Bir yetişkin söz konusu olduğunda buna **siber taciz** ya da **siber saldırı** denir ve bu, hukuki sonuçlara yol açabilecek ve hapis cezası gerektirebilecek bir suçtur.

Akran Zorbalığının Yaygınlığı

- Akran zorbalığı okul öncesi dönemden itibaren gözlemlenmektedir.
- Eğitimin her kademesinde yaygındır.
- Araştırmalar akran zorbalığının **ilkokulun sonlarına doğru arttığını**, ortaokulda en üst seviyeye ulaştığını ve lisenin sonlarında ise azaldığını göstermektedir.

Akran Zorbalığının Yaygınlığı

- İlkokul düzeyinde yaklaşık olarak **her 3 çocuktan 1'inin** akran zorbalığına maruz kaldığı bulunmuştur.

Zorbalık Gösteren Çocukların Genel Özellikleri

- Empati Kurma Yeteneği Gelişmemiştir.
- Sosyal Becerilerde ve İlişki Kurma Biçimlerinde Yetersizlik Olabilir.
- Saldırgan ve Dürtüsel Bir Yapıya Sahiptirler.
- Etraflarında Hakimiyet Kurma Eğilimleri Vardır.
- Genellikle Bilimsel Ve Akademik Yönden Yetersiz Olup, Saygı Ve Güç Elde Edebilmek İçin Bunu Yaparlar.
- Akranlarından Yaşça ve Fiziksel Olarak Büyük Olabilirler.

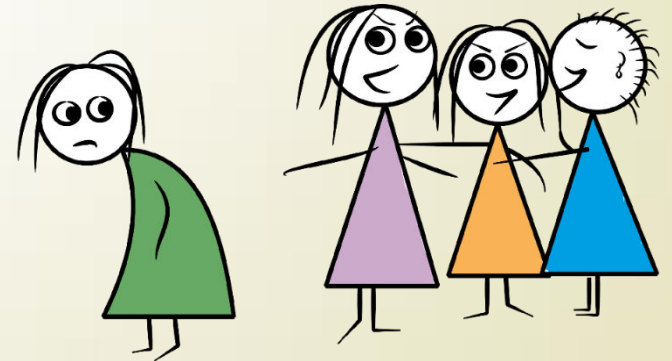

Bu Tip Özelliklere Sahip Birinin Zorbalık Yaptığı Konusunda Ön Yargılı Olmayın.
Yanlış Yapıyor Olabilirsiniz!

Mağdur Çocukların Genel Özellikleri

- Genellikle güvensiz ve kendilerini koruyamayan, pasif ve boyun eğici bir tarzları vardır.
- Utangaç ve içine kapanıktırlar.
- Farklı özelliklere sahip olabilirler. (kekemelik, gözlük kullanma, diş aparatı kullanma vb.)
- Genellikle aşırı koruyucu ailelerin çocuklarıdır.

Bazen çocuklar neden mağdur olduklarını bile bilmezler.

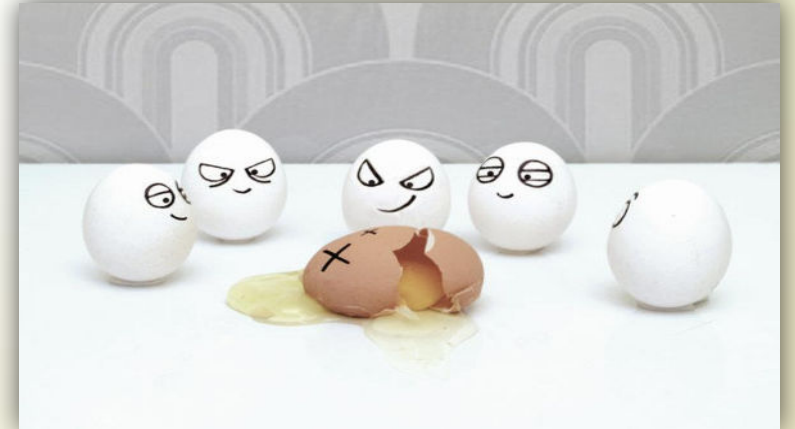
Seyircilerin Genel Özellikleri

- Zorbalık olaylarının %85'inde akranlar seyirci durumundadır.
- Sadece %11'inde zorbaya müdahale ettikleri görülür.
- Zorbalık davranışı gösterenlerden farkları Suçluluk duymalarıdır.
- İspiyoncu damgası almaktan korkabilir ve bu yüzden sessiz kalabilirler.
- Sıklıkla zorbalık davranışı gösteren kişiyi haklı bulup mağdurun hak ettiğini düşünürler. Çünkü zorbalık davranışında bulunanlar öncesinde mağduru kışkırtabilmekte ve seyirci önünde mağduru hak etmiş gibi gösterebilmektedir.

SEYİRCİLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- 1 Zorbalık olaylarının %85'inde akranlar seyirci durumundadır.
- 2 Sadece %11'inde zorbaya müdahale ettikleri görülür.
- 3 Zorbalık davranışı gösterenlerden farkları Suçluluk duymalarıdır.
- 4 İspiyoncu damgası almaktan korkabilir ve bu yüzden sessiz kalabilirler.
- 5 Sıklıkla zorbalık davranışı gösteren kişiyi haklı bulup mağdurun hak ettiğini düşünürler. Çünkü zorbalık davranışında bulunanlar öncesinde mağduru kıskırtabilmekte ve seyirci önünde mağduru hak etmiş gibi gösterebilmektedir.

OKULLARDA ZORBALIK VE ŐİDDETİN YAŐANDIĐI YERLER

Okul Bahçesi	%79
Sınıflar	%69
Koridorlar	%63
Okul Tuvaletleri	%39
Kantin	%36

ZORBALIK VE ŐİDDETİN EN ÇOK YAŐANDIĐI ZAMANLAR

Eve Dönerken	%54
Ders Arası	%51
Okula Giderken	%46
Öğle Arası	%46

MAĞDUR ÖĞRENCİLER ZORBALIK DURUMU EN ÇOK KİMİNLE PAYLAŞIR?

Yakın Arkadaş	%75
Öğretmen	%61
Aile	%56

Yapılan araştırmalar zorbalığa maruz kalan öğrencilerin, bu durumu ailelerinden bile önce öğretmenleriyle paylaştıklarını gösteriyor.

Öğretmenler zorbalığın önlenmesi konusunda çok önemli bir yere sahiptir. Sınıfta zorbalığı önlemek ya da zorbalığa karşı durmak, öğretmenlere ayrı bir yük getirmez.

AKRAN ZORBALIĞININ NEDENLERİ

Bireysel Nedenler

Genellikle bu öğrenciler arkadaşlarına karşı saldırgan bir tutum içindedirler. Diğerleri üstünde güçlü ve baskın olma ihtiyaçları ön plandadır.

AKRAN ZORBALIĞININ NEDENLERİ

Ailesel Nedenler

Çocuk ve ergenin saldırgan tepkiler geliştirmesinde **dört önemli etken** vardır.

1. Ailenin, özellikle de **çocuğun bakımını üstlenen kişinin** (genellikle anne) temel duygusal yaklaşımıdır.

Yaşamın ilk yıllarında çocuğa yönelik yetersiz ilgi ve sevgiyle belirginleşen olumsuz tutum, açık bir şekilde çocuğun ileriki yıllarda diğer insanlara karşı saldırgan ve acımasız olması riskini arttırmaktadır.

Ailesel Nedenler

2. Bakımını üstlenen kişi yada **kişilerin çocuğun saldırgan davranışlarına izin verici tutumlar sergilemesi** önemli bir etkidir.

Sonuç olarak, çocukluk ve ergenlik çağında **yetersiz ilgi, sevgi ve bakım verilmesi** ve bunlara ek olarak **çok fazla özgürlüğün tanınması**, çocuk ve ergende saldırgan davranış örüntülerinin gelişmesine neden olabileceğini söylemek mümkündür.

Ailesel Nedenler

3. Ailenin çocuğu yetiştirirken g kullanması.

Bu durum çocuğun saldırgan davranışlarını arttırır. ocuğu yetiştirirken açık kurallar koymak ve sınırlamalar getirmek önemlidir. Bunları cezaya dönüştürmemek gerekir.

Ailesel Nedenler

4. Çocuğun mizacı da saldırgan davranışlar geliştirmesinde rol oynar.

Aşırı hareketli ve öfke nöbetleri olan çocuklar daha sakin olan çocuklara oranla daha fazla saldırgan tutumlar geliştireceklerdir. Bu etkenin diğerlerine göre daha düşük olduğu gözlenmiştir.

AKRAN ZORBALIĞININ NEDENLERİ

Okula Ait Nedenler

Müdür, müdür yardımcıları ve öğretmenlerin yetersiz gözlem ve denetimleri nedeniyle de okullarda zorbalık eylemlerine rastlanmaktadır. Okulun sosyal ortamının, genel havasının **bütün öğrencilere karşı** sıcak ve kabul edici olması gerekmektedir.

Eğitim Reformu Girişimi (ERG) ve T¼rkiye Eğitim G¼n¼ll¼leri Vakfı (TEGV)'in, Çocukların G¼z¼nden Okulda Yaşam adlı araştırma raporundan alınan r¼portaj ¼rnekleri:

“Arkadaşlarım ile iyi geçiniyorum, diğer sınıflardakiler hep bana sataştıkları zaman arkadaşlarım hemen peşime koşuyor. Kurtarıyorlar beni işte. (...) [B¼y¼k sınıflar] hep k¼¼k sınıflara sataşıyorlar arkadaşlarımıza. Hepimiz birbirimizi koruyoruz” (Berk, 5. sınıf, Adana).

“Çocuklar k¼f¼r ediyorlar. Mesela 8. sınıflara gidenler k¼¼k çocuklara k¼f¼r ediyorlar, itiliyorlar merdivenden aşağıya inerken. B¼yle hep eziyorlar, hep kendilerini ¼v¼yorlar” (Meltem, 5. sınıf, İzmir).

A: Kendini genel olarak g¼vende hissediyor musun okulda?
¼: Ne yalan s¼yleyeyim, hayır. Arkadaşlarım ile beraber olduğumda tamam, ¼yle hissediyorum da, okulda sayılmayacak kadar zorba var. 6. sınıflar var, bizim yaşımızda olan zorbalılar var. Sıkıcı zorbalılar var, mesela bir Şey yapamayınca insanlara bulaşanlar. Sonra da kavgacılar var işte. B¼y¼k sınıflar yapıyor genelde. Ama k¼¼k sınıflardan da biraz oluyor, yani bizim sınıf” (Yalçın, 5. sınıf, İstanbul).

A: Okulda sevmediğin Őeyler var mı?
¼: (...) Teneff¼ste kavgalar oluyor, onun içinden geçmek k¼t¼ oluyor. **A:** Nasıl yani? **¼:** Kavgalar oluyor, biz geçmeye çalışıyoruz yanlardan, biz de itiliyoruz” (Ufuk, 5. sınıf, Bursa)

“Erkek arkadaşlar saımı çekiyor, bazen vuruyor, k¼f¼r ediyor. (...) Arkadaşlarım bana çok iyi davranmıyor aslında. Sadece mahalledekiler iyi davranıyor. Akralarım iyi davranıyor. Diğerleri k¼t¼ davranıyor. (...) K¼f¼r ediyor. Kız arkadaşlarım salak diyor sadece, saımı çekiyorlar” (Aylin, 5. sınıf, Batman).

Zorbalar ve kurbanları için gerektiğinde bireysel ya da grupla psikolojik danışma hizmeti sunulmalıdır. Bu hizmetlerin, saldırgan davranışların yerine daha uygun davranışları yerleştirecek becerilerin geliştirilmesi ya da kaçınma ve geri çekilme davranışlarının yerine daha medeni ölçüler içerisindeki atılma davranışlarının yerleştirilmesi üzerinde durulduğu zaman daha etkili sonuçlar verdiği unutulmamalıdır.

ZORBALIK DAVRANIŞININ SONUÇLARI

Davranışa Maruz Kalan Çocuklar:

- Benlik saygısını yitirirler ve bunu geri kazanmak yıllarca sürebilir.
- Kendine ve diğerlerine olan güvenini yitirebilirler.
- Arkadaşlarından soyutlanabilir ve yalnız kalabilirler.
- Depresyona girebilirler.
- Devamsızlığı artabilir ya da okulu terk edebilirler.
- Akademik başarılarında düşme meydana gelebilir.
- **Öfkesini başka çocuklara yönlendirebilirler.**

ZORBALIK DAVRANIŞININ SONUÇLARI

Zorbalık Davranışı Gösteren Çocuklar:

- Yardım edilmezse ileriki yıllarda da başkalarının üzerindeki güçlerini kötüye kullanmaya devam eder ve başkaları için bir tehdit oluşturabilirler.
- Soyutlanabilir ve yalnız kalabilirler.
- Başkalarıyla işbirliğinin yarattığı mutluluk, manevi tatmin gibi olumlu duygulardan yoksun kalabilirler.

ZORBALIK DAVRANIŞININ SONUÇLARI

Zorbalık Davranışlarına Şahit Olan Çocuklar:

- Kendilerini güvende hissetmeyebilirler.
- Kendilerini savunmak için sürekli tetik içinde bekleyebilirler.
- Etraflarında olup biten şiddet davranışlarından dolayı mutsuzluk, üzüntü, korku, umutsuzluk gibi olumsuz duygulara sahip olabilirler.

Akran Zorbalığını Nasıl Anlarım; Ne Yapabilirim?

- Çocuklar zorbalık yaptıklarını veya zorbalığa maruz kaldıklarını yetişkinlere doğrudan anlatmayabilirler.
- Bununla birlikte, çocukları yakından gözlemlediğimizde, bazı işaretler akran zorbalığı durumları hakkında bizlere bilgi verebilir.
- Bu işaretler, zorbalık dışındaki nedenlerden de kaynaklanıyor olabilir ancak mutlaka önemsenmeli ve takip edilmelidir.

Çocuğunuzun Akran Zorbalığı Yaptığını Nasıl Anlarsınız?

- Farklı ortamlarda saldırgan davranışlar gösterme (örn. ev, mahalle)
- Düşünmeden, ani davranma
- Çabuk öfkelenme
- Farklılıklara karşı önyargılı veya tahammülsüz olma
- Kendi suçunu kabul etmeme, genelde hep karşı tarafı suçlama
- Kuralları dinleme ve uymada zorluk yaşama
- Öğretmen ve ebeveynlerine sıklıkla karşı gelme
- Akranlarına hükmetmeye, boyun eğdirmeye çalışma
- Başkalarının duygularına duyarlı olmama (empati kurmakta zorlanma)
- Sizin almadığınız bir eşyaya birden bire sahip olma (kalem, çanta, kitap)

Çocuğunuz Zorbalık Yapıyorsa Neler Yapabilirsiniz?

1

Çocuğunuzla zorbalık hakkında konuşun.

- Oyun oynamak/şakalaşmak ile zorbaca davranmak arasındaki farkı anlatın.
- Zorbalığın neden kötü bir şey olduğunu basit bir dille aktarın.
- Zorbaliğa maruz kalan çocuğun nasıl hissedeceği hakkında konuşun.

2.

Zorbalık davranışlarına onay vermediğinizi belirtin.

- Çocuğunuza zorbalık davranışlarını onaylamadığınızı net bir şekilde belirtin.
- Çocuğunuzun kişiliğine yönelik olumsuz vurgu yapmayın, onaylamadığınız şeyin onun bu davranışları olduğunu vurgulayın. Onu desteklemeye ve ona yardımcı olmaya hazır olduğunuzu belirtin.

Çocuğunuz Zorbalık Yapıyorsa Neler Yapabilirsiniz?

3.

Çocuğunuza yardımcı olun.

- Çocuğunuza hangi davranışlarının zorbaca olduğunu aktarın, anlamasına yardımcı olun.
- Bu zorbalık davranışlarını neden gösterdiğini anlamaya çalışın. Bu davranışlar yerine hangi davranışları yapabileceğini anlatın.
- Olumlu davranışlar gösterdiğinde nelerin değişebileceğini açıklayın.
- Kesinlikle fiziksel ceza vermeyin.
- Çocuğunuzun davranışlarını değiştirebileceğine güvendiğinizi belirtin, gösterin.
- Çocuğunuzun bu konudaki çabasını ve olumlu davranışlarını ödüllendirin.

Çocuğunuz Zorbalık Yapıyorsa Neler Yapabilirsiniz?

4.

Çocuğunuzu sosyal ve duygusal beceriler (paylaşma, yardım etme, duyguların ifade edilmesi) konusunda destekleyin.

- Çocuğunuzla, zorbalık karşısında diğer öğrencilerin neler hissedebileceği üzerinde konuşun.
- Herkesin farklı özellikleri olduğunu vurgulayın. Bu farklılıkları kabul edebilmesi için hikayeler okuyun, oyunlar oynayın. Basit senaryolar canlandırın.
- Çocuğunuzun sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmesinde ona destek sağlayın. Bu konuda kitaplar okuyun ve yaşına uygun etkinlikler gerçekleştirin.

5.

Okulu bilgilendirin.

- Okul ile mutlaka temasa geçin.
- Psikolojik danışman/rehber öğretmen ve öğretmeniyle iş birliği kurun.
- Gerektiği zaman uzman desteği almaktan çekinmeyin.

Çocuğunuzun Zorbalığa Maruz Kaldığını Nasıl Anlarsınız?

- Vücutunda morluk, çizik, yara vb. belirtiler
- Okuldan kitapları veya kıyafetleri yırtılmış, dağılmış, kirli olarak dönme
- Okuldan aç olarak dönmesi
- Harçlığını kaybetme, sık harçlık isteme
- Normalde okulu sevmesine rağmen okula gitmek istememe
- Okul servisine binmek istememe
- Sık sık baş ağrısı, karın ağrısı, iştah kaybı gibi fiziksel problemlerden şikayet etme
- Eski neşesini kaybetmiş olma, yapmaktan hoşlandığı şeyleri yapmak istememe
- İçe kapanma, ağlama krizleri
- Uykuya dalmakta güçlük yaşama, kabuslar görme
- Her an kötü bir şey olacakmış gibi endişeli ve tedirgin davranma
- Çabuk öfkelenme, tepkisel davranma
- Arkadaşlarıyla oynamak istememe, kendini uzaklaştırma
- Kendi oyunlarında, zorbalıkla ilişkili senaryolar üretme

Çocuğunuz Zorbalığa Maruz Kalıyorsa Neler Yapabilirsiniz?

1.

Çocuğunuzla konuşun ve onu destekleyin.

- Çocuğunuzla neler yaşıadığı konusunda konuşun.
- Çocuğunuza onun yanında olduğunuzu ve ona yardım etmek istediğinizi belirtin.
- Çocuğunuzu yargılamadan dinleyin; ne hissettiğini sorun ve duygularını paylaşmasını sağlayın.
- Zorbalığa uğramanın onun bir hatası olmadığını açık bir şekilde ifade edin.

Çocuğunuz Zorbaliğā Maruz Kalıyorsa Neler Yapabilirsiniz?

2.

Zorbalıkla baş edebilmesi için ona yardımcı olun.

- Zorbaliğā nasıl karşı çıkabileceğine dair basit planlar geliştirin. Örneğın, zorbalık durumunda çocuğunuza net ve kendinden emin bir şekilde «*hayır, dur*» demesini; «*zorbaca davranma*» demesini önerebilirsiniz. Buna dair evde rol canlandırma çalışmalarını yapabilirsiniz.
- Çocuğunuzla böyle bir durumda okulda kimden ve ne şekilde yardım isteyebileceğini konuşun. Gerekirse evde provalar yapın.
- Çocuğunuza bu durumu okul ile paylaşmanız gerektiğini söyleyin, gerekirse birlikte bir plan geliştirin.
- İlerleyen günlerde çocuğunuzun davranışlarını izlemeye devam edin.

Çocuğunuz Zorbalığa Maruz Kalıyorsa Neler Yapabilirsiniz?

3.

Çocuğunuzu sosyal ve duygusal beceriler konusunda destekleyin.

- Çocuğunuzun kendini etkili bir şekilde ifade edebilmesine yönelik çalışmalar/etkinlikler/oyunlar planlayın. Gerekirse bu konuda yardım almasını sağlayın.
- Yeni arkadaşlıklar kurması ve sağlıklı sosyal ilişkiler sürdürebilmesi için gerekli becerileri kazanmasını sağlayın. Bu konuda kitaplardan faydalanabilirsiniz.
- Çocuğunuzun özgüvenini yeniden kazanması için çaba gösterin, olumlu özelliklerini vurgulayın.

Çocuğunuz Zorbalığa Maruz Kalıyorsa Neler Yapabilirsiniz?

4.

Okulu bilgilendirin.

- Okul ile mutlaka temasa geçin.
- Psikolojik danışman/rehber öğretmen ve öğretmeniyle iş birliği kurun.
- Gerektiği zaman uzman desteği almaktan çekinmeyin.

Çocuğunuzun Akran Zorbalığına Tanık Olduğunu Nasıl Anlarsınız?

- Okula gitmek istememe
- Arkadaşlarının başına gelenleri anlatma
- Bazı arkadaşlarıyla bir araya gelmek istememe

Çocuğunuz Zorbalığa Tanıklık Ediyorsa Neler Yapabilirsiniz?

1.

Çocuğunuzla konuşun ve onu dinleyin.

- Çocuğunuzla zorbalık hakkında konuşun, onu bilgilendirin ve zorbalığın hiçbir şekilde kabul edilemez olduğunu vurgulayın.
- Oyun oynamak, şaka yapmak ile zorbaca davranmak arasındaki farkı vurgulayın.
- Çocuğunuza *zorbalığa tanık olmanın* ona neler hissettirdiğini sorun, bu duygular üzerinde konuşun.

Çocuğunuz Zorbalığa Tanıklık Ediyorsa Neler Yapabilirsiniz?

40

2.

Neler yapabileceği konusunda çocuğunuza destek olmaya çalışın.

- Zorbalık yapan arkadaşlarını desteklememesi gerektiğini aktarın.
- Çocuğunuzla zorbalığı engelleme konusunda onun ve arkadaşlarının neler yapabileceği üzerinde konuşun. Birlikte bir plan hazırlayın.
- Çocuğunuzun, zorbalık durumuna tanık olduğunda bir yetiškine (öğretmenine) bunu haber vermesinin önemli bir yardım olduğunu söyleyin.
- Çocuğunuzun, zorbalığa maruz kalan öğrenciye karşı destekleyici ve nazik olmaya teşvik edin. Onun neler hissedebileceği üzerinde konuşun.

3.

Okulu bilgilendirin.

- Okul ile mutlaka temasa geçin, bu olayı okul yönetimiyle paylaşın.

Anne-Babalara Genel Öneriler

- Anne-babalar, bir yandan çocuklarının gelişimine katkıda bulunurken bir yandan da akran zorbalığının önlenmesini sağlayabilirler:
- Olumlu anne-baba tutumu
- Sağlıklı iletişim
- Olumlu rol model olma

Olumlu anne-baba tutumları

- Çocuğa sevgi ve ilgi gösterilmesi
- Ev içerisindeki kuralların net belirlenmesi ve tutarlı bir şekilde uygulanması
- Çocuğun bilgisayar, TV kullanımının denetlenmesi

Sağlıklı iletişim

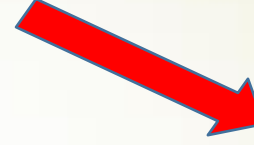
- Çocuğun kendisini rahat ifade edebileceği bir aile ortamı yaratılması
- *Günün nasıl geçti? Bugün okulda seni en mutlu eden şey neydi? Bugün seni üzen bir şey yaşadın mı, bu konuda neler yaptın?* gibi sorularla sohbet edilerek çocuğun okul yaşamına dair bilgi alınması

Olumlu rol model olma

- Çocuklar anne-babalarının davranışlarını gözlemler ve taklit ederler. Kendi davranışlarınız ile çocuğunuza rol model olabilirsiniz.

Anne-babalar

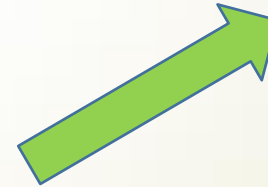
- fiziksel veya psikolojik şiddet uyguladıklarında
- alaycı konuştuklarında, dalga geçtiklerinde
- duygularını olumsuz şekilde ifade ettiklerinde

Çocuklar
benzer davranışlar sergiler.

Anne-babalar

- başkalarına değer verdiğini gösterdiklerinde
- olumlu sosyal davranışlarda bulduklarında (örn. paylaşma, işbirliği)
- duygularını sözel olarak ifade ettiklerinde

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

